

hogyan tudunk. Csak mindannyiunknak akarnunk kell. Mert az annyi áldozattal megszerzett, fenntartott és reánk hagyott unitárius örökség ápolására és továbbadására egy-két ember nem elég. Vezetőknek és egyháztagnak, kicsinyeknek és nagyoknak teljes meggyőződéssel kell lennünk, hogy az a gondolat, az az eszme, melynek szolgálata egykor a mi elődeinket hőskökké és mártírokká avatta, ma is emberi, ma is jó, ma is szent és örökkön igaz. Lelkünk legmélyebb részéig kell hogy jöjjön az az élmény, mely ebből a meggyőződésből fakad. Mindenekfelett pedig egy olyan tiszta vallásos életmód gyakorlását kell magától értetődően vállalnunk, mely Isten gyermekeivé, Jézus tanítványaivá és felebarátokká nemesít minket a szó igaz értelmében ma is.

Ez a főtanácsi istentisztelet egyike azoknak a nagyszerű alkalmaknak, amikor méltóan emlékezhetünk meg a mi előjáróinkról, ahol öntudatosabban figyelmeztethetünk hősi életük végére, s ahol a közös lelki szárnyalás útján megdönthetetlen elhatározás születhetik bennünk hitüknek és vallásos meggyőződésüknek követésére. Szeretném, ha nemcsak az ünnepi hangulat hatása alatt, de elkövetkezendő életünk hétköznappal tele világában is zengeni tudnók azt a határozott *igent*, melynek nyomában az egy Isten dicsőségét, anyaszentegyházunk nemes célkitűzéseit, az ember nyugalmát és békességét eredményesen munkálhatjuk ezen a földön.

Ehhez azonban — miért ne ismernők el — még több lelkesedés, több önkéntesség, odaadás és törődés szükséges mindannyiunk részéről. Vidd magaddal ma ezt a *többet*, indulj el a mai napon boldogan e nemes építő munkára, az örökké élők nyomán azzal a tudattal, hogy a jó és igaz követéséért ma már senki sem bántalmaz téged. Ámen.

PÉLDÁZAT AZ ADÓS SZOLGÁRÓL

Mt 18,21—35

Az első három evangéliumban található példázatok Jézus tanításainak legszebb s egyben a legértékesebb részei közé sorolhatók. Mindenikben a valóságos emberi élet ritmusa lüktet, a mindennapok emberének és magatartásának pozitív vagy negatív vonásait mutatja be találón, örökérvényű módon.

Amikor olvassuk vagy hallgatjuk a példázatokat, tisztelettel s csodálattal gondolunk Jézusra, akinek ajakáról akár a 12 tanítvány, akár az öt követők sokasága előtt elhangzottak egykoron. Tiszteletünket még az a tény sem szállítja alább, hogy ugyanazok a példázatok a különböző evangéliumokban szó szerint nem egyeznek, sőt köztük néha egészen

szembetűnő eltérések mutatkoznak. De még az a tudat sem zavar e példázatok értékelésénél és mai életünkre való vonatkoztatásánál, hogy a különböző egyházak saját hitfelfogásuk igazolása érdekében magyarázzák és használják fel. Mi arra törekszünk, hogy a szavak mögé is tekintve, megragadjuk a központi gondolatot, azt, ami kétségtelenül rokon vagy éppenséggel egy a jézusi lelkülettel, szellemmel, az úttal, melyet ő járt, az igazsággal, melyet képviselt és védett, s az étellel, melynek szellemi, lelki, erkölcsi kiteljesítését Istentől kapott szent feladatának tekintette.

A felolvasott bibliai rész egy példázat az adós szolgáról, melyet Jézus közvetlen tanítványainak mondott el, s mely csak Máté evangéliumában maradt ránk. Elmondására Péternek egy figyelemreméltó kérdése készítette Jézust, mely a keresztyény vallás ún. kulcskérdései közé sorolható ma is: „Uram, hányszor lehet az én atyámfiának ellenem vétkezni és néki megbocsátanom? még hétszer is? Monda néki Jézus: nem mondom neked, hogy még hétszer is, hanem még hetvenhétszer is“ (Mt 18, 21—22).

Az adós szolgáról szóló példázatban Jézus egy földi király képében akarja érzékeltetni Istennek a bűnösök iránti könyörületességét, s így kívánja kihangsúlyozni, hogy Istenországában legfőbb törvény a *megbocsátó szeretet*. Ebből természetszerűleg következik, hogy Istenországa tagjainak legfőbb kötelessége az egymás iránti megbocsátás. A másik szereplőnek: a leborulni kész, irgalomért könyörgő, de keményszívű szolgának példája azt tárja előnkbe, hogy mindig a legnagyobb bűnösökben él a legkevesebb megbocsátó szeretet azokkal szemben, akik fölött lehetőségük van hatalmukat gyakorolni és érvényesíteni. Ezt lát-szik igazolni a példázatban szereplő két adósságösszeg közti óriási különbség is. Az adós szolga tízezer talentommal tartozott urának. Olyan hatalmas összeg ez, mely a szeretet nélküli ember bűnének s ezt az adósságot elengedni kész király irgalmának, megbocsátó szeretetének roppant nagyságát kívánja kifejezni. Igaz hálával és a megjavulás őszinte, tiszta szándékával kellett volna távoznia a számonkérés színhelyéről a gonosz szolgának, de ő csak addig érzett némi hálát ura iránt, ki neki megbocsátott, sőt adósságát is elengedte, amíg fogadkozása, könyörgése és ígérete nyomán a drámai feszültség feloldódott az irgalmas szeretet melegében. Aztán újra felöltötte lelkének még gonoszabb kötötését s maga elé hivatva egyik szolgatársát, aki neki csekély összeggel volt adós, keményszívű és engesztelhetetlen módon akarta fizetésre kényszeríteni, s mert az nem tudott — noha ugyanazokkal a szavakkal könyörgött hozzá irgalomért, mint amelyek nyomán az ő nagy adóssága elengedetett, — börtönbe vettette. S ha azt hitte, hogy helyesen és bölcsen járt el, nagyon tévedett. Amikor ugyanis a király megtudta embertelen eljárását, visszavonta irgalmát, gonosz szolgának nevezte s átadta a hóhérok kezébe, mígnem megfizeti mind, amivel tartozik.

Jézus a példázat záró versében határozottan, erős meggyőződéssel vonja le a tanulságot, a végkövetkeztetést: „Eképpen cselekszik az én mennyei Atyám is veletek, ha szívetekből meg nem bocsátjátok kiki az ő atyjafiának az ő vétkeit“.

Nézzünk nagyon mélyen a tanítás lényegébe, vegyük a szellemét, s akkor tisztán fog állani előttünk, hogy Isten az általa teremtett és gondviselt világban tőlünk emberektől várja el a legtöbbet, a legnemesebbet hitünknek és cselekedetünknek útjain. Munkatárs csak az lehet vele, gyermekévé csak az nőhet fel, aki ezt a többet, nemesebbet készségesen vállalja és felmutatni kész. Aki arra törekszik szüntelen, hogy bűnöktől mentes életet éljen, mert tudja és vallja, hogy „az Isten szeretet, aki szeretetben marad, az Istenbèn marad s az Isten is öbenne“ (1Jn 4,16).

Ha a káténak Isten jóságával, igaz és irgalmas voltával foglalkozó kérdéseket vizsgáljuk (41, 42, 43), azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy Isten „végtelen szeretetéből kifolyólag elnézi vétkeinket, s időt ad a megjobbulásra, hogy megtérjünk és megbocsásson.“ Azt a kérdést, hogy miért ilyen az Isten, könnyedén tesszük fel, de azt már nagyon megfontoljuk, hogy önmagunkra is vonatkoztassuk ugyanezt a kérdést. Pedig az értelemmel megáldott ember esetében olyan egyszerű az egész. Ha természetes nekünk a Miatyánk-ban naponta elimádkozott, idevontató rész: „és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek“, ha elfogadjuk, hogy Isten bocsánatát őszinte bűnbánatunk és megtérésünk függvényében nyerjük el, s ha magától értetődőnek tartjuk, hogy a mi vétkeinket más emberek megbocsássák, akkor késznek kell lennünk arra, hogy másokkal szemben mi is ugyanezt tegyük. Öntudatunkban tudatossá kell válnia a jézusi tanításnak, mely arra int, hogy szeressük Istent teljes szívünk-ből... és felebarátunkat, mint magunkat. Meg kell értenünk a maga világos, e tekintetben könnyen eligazító voltában azt a jézusi felhívást, mely leegyszerűsítve oldja meg a nagy kérdéskomplexumot: „Amit akartok azért, hogy az emberek tiveletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal“ (Mt 7,12). Példázatunk adós szolgája nem ennek a jézusi meghagyásnak, figyelmeztetésnek szellemében járt el. Önző, csak önmagát tekintő gonosz szolga volt, s elnyerte büntetését.

Mi ezt egészen természetesnek tartjuk még akkor is, ha valljuk, hogy Isten lényének legszebb vonása a jóság és a megbocsátó, türelmes szeretet. Miért? Egyszerűen azért, mert azt is valljuk, hogy Isten ezt a teremtett világot s benne az ember életét minőségében a legmagasabb szintre szándékozik felemelni minden tekintetben. Törvényt szab, parancsot osztogat szíveknek, lelkeknek és életeknek, gondvisel, oltalmaz, vezet, tanít az élet ösvényére, erőt ad, hittel, reménységgel áld meg, hogy feladatainkat híven betölthessük, a megbánó tékozlókat visszafogadja szeretetébe, irgalmasan vár a megtérő gonoszokra. De annyira jó már Isten sem lehet, hogy azokat, akik életükkel és cselekedeteikkel, tudatosan és következetesen gátolják a létnek ezt a magasrendű kibontakozását, hogy azokat száz és ezer bűnük után is atyaként magához ölelje, s ne szabjon ki rájuk semmi büntetést. Nem, mert Isten nemcsak jóság, hanem maga az igazság!

Az a nehéz, de nemes feladatunk, hogy a személyes és családi életünk jó példájával, a jézusi tanítások örök érvényű igazságainak hivatás szerinti megélésével tudatosítsuk, hogy nekünk, mint Isten gyermekeinek és Jézus tanítványainak a jó és a rossz, az igaz, és a hamis, a szép

és a rút, az értékes és az értéktelen örök harcában azokat az erőket kell — ha áldozattal is — győzelemre segíteni, melyek Istenországának az emberi szívekben és életekben való megvalósulását segítik elő.

Ez a feladat jóságot, szeretetet, igazságérzetet, erkölcsi bátorságot és tisztaságot, sok türelmet és jóakaratot, erős hitet, szilárd jellemet, hivatásérzetet, teljes életet tételez fel és vár el Isten, az ember és az élet szolgálatának útján. „Adjátok meg azért mindenkinek, amivel tartoztok: akinek az adóval, az adót; akinek a vámmal, a vámot; akinek a félelemmel, a félelmet; akinek a tisztességgel, a tisztességet. Senkinek semmivel ne tartozzatok, hanem csak azzal, hogy egymást szeressétek; mert aki szereti a felebarátját, a törvényt betöltötte“ (Róm 13, 7—8). Ámen.

JAKAB DÉNES

AKI NEM GYŰJT VELEM, AZ TÉKOZOL

Lk 11,23b

Az őszi tájat bágyadt napsugár melengeti. Kint a mezőkön javában folyik a termény betakarítása. A kapuk előtt, udvarokon hervadt leveleket sepernek. A zöldéséges kertekben megszáradt gyomkórókat égetnek. Raktározzák a télire valót mindenfelé.

Betakarodás, takarékoság, tisztaság: kínálja magát a gondolat, bármerre nézek. Keresem az összefüggést a fogalmak között, keresem a lelki tartalmat a hétköznapi munkafolyamat fölött.

Jézus szavát ismételve: „Aki velem nem takar, tékozol.“ Így van megírva Lukács evangéliumában, Máté evangéliumában pedig így: „aki velem nem gyűjt, tékozol“ (12,30). Ahogy Jézus szavai lelkembe kapaszkodva mellém szegődnek, s napokon át kísérek, egyre jobban érzem, hogy itt újra a szorgalmasan gyűjtögető, takarékosan élő földműves ember élethelyzetéből indul ki és jut el örök igazságok közléséig, akárcsak a magvető példázatában. Érzem, hogy határozott állásfoglalásra késztet, válaszút elé állít, megtanít különbséget tenni értékes és értéktelen, hasznos és haszontalan tényezők és megnyilvánulások között. Lelki tisztaságra vezet, megszabadítva gyarlóságainktól, hogy gyarapodhassanak lelki értékeink.

Kijelentésének alkalmoszerűségét egy süketnéma meggyógyítása adja, amikor ellenségei azzal gyanúsítják, hogy gyógyítási sikerét Belzebub segítségével érte el. Ez a név ma már ismeretlen és számunkra idegen, keveset mondó, de abban a korban a népi vallásosság közismert